

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 5 maj 1894, kl. 11 f. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i fråga om ordnande af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare beträffande reglering af arbetstiden.

Uti en inom Andra Kammarén väckt motion n:o 139, i hvars syfte herrar John Olsson, Sixten von Friesen, Johannes Svensson, Gustaf Ericsson, E. J. Ekman, Joh. Johansson, J. A. Fjällbäck, David Bergström, Emil Hammarlund, O. Walter, Oscar Eklund och A. Hedin instämt, har herr *Fridtjuv Berg* föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes genom sakkunniga personer låta utreda, i hvad mån åtgärder äfven i vårt land kunna vara lämpliga för ordnande af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare beträffande reglerandet af arbetstiden, särskildt vid offentliga arbeten samt inom alla sådana näringsgrenar, som äro underkastade yrkesinspektion.

Denna motion hänvisades af Andra Kammarén till dess första tillfälliga utskott, som i utlåtande n:o 4 (i samlingen n:o 18) hemställer, att Andra Kammarén för sin del ville besluta, det Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes genom sakkunniga personer låta utreda, huruvida och i hvad mån åtgärder

äfven i vårt land kunna vara behöfliga och lämpliga för ordnande af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare beträffande reglerandet af arbetstiden, särskildt inom sådana fabriker och andra industriella inrättningar, i hvilka arbetet genom sin art menligt inverkar på arbetarens helsa.

Sedan Andra Kammaren bifallit detta utlåtande, blef jemlikt § 63 mom. 3 riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvet Första Kammaren, som hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott.

Utskottet, som först den 25 sistlidne april fått ärendet till sig hänvisadt, har i anseende till den korta tid, som för riksdagens sammanvaro återstår, icke varit i tillfälle att egna detsamma den granskning, som motionen och Andra Kammarens utskotts omfattande utlåtande synts påfordra. Jemte det utskottet därför beträffande de grunder, som för motionen och Andra Kammarens beslut blifvit anförda, hänvisar till motionen och samma kammarens utskotts utlåtande, får utskottet inskränka sig till att endast i korthet angifva vissa synpunkter, från hvilka saken synts utskottet böra tagas i betraktande.

I första rummet synes man kunna ifrågasätta befogenheten af att staten i förevarande hänseende binder den enskildes aftalsfrihet. Äfven om staten, som måste skydda den svagare, bestämmer någon tid, utöfver hvilken minderåriga och qvinnor icke få användas till arbeten inom vissa yrken, följer ej deraf, att staten på samma sätt må göra sig till förmyndare för vuxna och myndiga män. Till ett sådant ingripande synes ej heller skäl kunna hemtas i arbetsklassens nuvarande ställning, som efter hand torde allt mer hafva förbättrats.

Utskottet föreställer sig vidare, att ett sådant statens ingripande icke skulle under nuvarande förhållanden lända till båtнад. Industrien i landet har redan svårt att uthärda täflan med utlandet och lär derför icke vara i tillfälle att vidkännas högre arbetskostnad. En begränsning af den enskilde arbetarens arbetstid skulle därför antagligen medföra undergången af en eller annan industri eller ock en nedsättning af arbetslönen. Väl förbiser utskottet icke möjligheten af att en arbetare må kunna åstadkomma en lika arbetsprodukt under en något kortare tid som under en något längre; men i den mån, erfarenheten kan gifva sådant vid handen, lär helt visst en till arbetsklassens höjande ländande begränsning af arbetstiden falla af sig själf, utan att staten behöfver derom förordna.

Under den 11 mars 1892 har en utaf Kongl. Maj:t tillsatt komité afgifvit betänkande i fråga om revision af förordningen den 18 novem-

ber 1881 angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handtverk eller annan handtering m. m. Innan de förslag, som i berörda betänkande framställas, hunnit slutligen pröfvas, torde det vara för tidigt att föranstalta en undersökning angående tiden för de vuxnes användande i arbete. För en sådan undersökning lär ej heller något omfattande material erbjudas i utlandets lagstiftningsåtgärder.

Att särskildt undersöka behöfligheten och lämpligheten af en begränsning af arbetstiden inom sådana industriella inrättningar, i hvilka arbetet genom sin art menligt inverkar på arbetarnes helsa, lär icke vara rätta gången för lösningen af de frågor, som med hänseende till sådana inrättningar framställa sig. Den rätta vägen synes vara att allt efter som omständigheterna påfordra för hvarje sådan klass af inrättningar undersöka, hvad som kan lända till afvärjande eller begränsning af faran. Om härvid en inskränkning af arbetstiden finnes nödig, må frågan derom tagas under särskild ompröfning; men att ensamt med hänsyn till arbetstidens längd taga de ifrågavarande inrättningarnes helsofarliga beskaffenhet i betraktande, torde ej vara lämpligt. Motionären erinrar om att en begränsning af arbetstiden stadgats i förordningen den 18 februari 1870. Der föreskrifves, att vid tillverkning af tändstickor, i hvilkas tändmassa vanlig fosfor ingår, arbetare må högst sex månader i sänder sysselsättas med tändmassans beredning och stickornas neddoppande deri samt ej heller, efter det han upphört med sådant arbete, dertill ånyo användas, förr än minst två månader flutit utan att derunder någon för hans helsa skadlig inverkan af arbetet försports. Den anförda bestämmelsen, som visar, hurusom en särskild föreskrift erfordrats inom ett visst yrke, innefattar dock egentligen ej en reglering af arbetstiden, utan endast en föreskrift i afseende å arbetarnes fördelning å olika grenar af fabriksverksamheten.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Första Kammaren icke måtte biträda Andra Kammarens beslut.

Stockholm den 5 maj 1894.

På utskottets vägnar:

ROBERT DICKSON.
